

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

วันศุกร์ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๙

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

ผู้มาประชุม

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	ประธานอนุกรรมการ
ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ	
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม	อนุกรรมการ
นายสุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์	
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง	อนุกรรมการ
นางอติโชค ผลดี	
รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง	
รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง	
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	อนุกรรมการ
นางสาวพัทธนันท์ ชานุกิจ	
รองอธิบดีอัยการ สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์ และงบประมาณ	
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ศรีเสือขาม	
รองผู้บังคับการกองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ	
๖. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ	อนุกรรมการ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช	
นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ	
๗. ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
นางสาววรวรรณ พลิตามิน	
ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาสังคม	
๘. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	อนุกรรมการ
นายณรงค์ บุญโญ	
ที่ปรึกษาการพัฒนาระบบราชการ	

๙. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
นายนิเวศน์ หาญสมุทร์
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสภาพนายความ
นายเสาวภักดิ์ สกุลโรมวิลาส
อุปนายกฝ่ายช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
นายนิติไชย เกษมมงคล
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม
นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม
ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม
นางสาวปริยานุช จริ่งจิตร
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม
นางสาวปริยานุช สันติวงษ์
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม
นางสุพิชฌาย์ ญาณวรสิทธิ์เดช นุชทัต
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ	ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม

ติดตามการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางดารุณีย์ เผ่าสุวรรณ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. นางสาวอรรวรรณ ปานคง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓. นางประชุมภร นนท์ธีระสวัสดิ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๕. นางสาวกุลฉัตร พราหมณ์โชติ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๖. นางสาวอิสริยา สันติธรรม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๗. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม เวลา ๑๐.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงาน
ยุติธรรม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ตามที่ได้มีการประชุมคณะกรรมการ
ประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ฝ่ายเลขานุการฯ
ได้จัดทำรายงานการประชุม และแจ้งเวียนให้คณะกรรมการทุกท่านพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งมีผู้แทน
สำนักงานอัยการสูงสุดและผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขอแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

๑. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส ๐๐๐๖/๖๕๘ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน
๒๕๖๑ ขอแก้ไขรายงานการประชุมในหน้าที่ ๑ ผู้มาประชุมลำดับที่ ๔ จากคำว่า “นายเดชอุดม วีระวานิช
สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์ และงบประมาณ” ขอแก้ไขเป็นว่า “นายเดชอุดม วีระวานิช อธิบดีอัยการ
สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์ และงบประมาณ”

๒. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือที่ ตช ๐๐๗.๒๒/๑๔๘๒ ลงวันที่ ๒๕
กันยายน ๒๕๖๑ ขอแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

๒.๑ ในหน้าที่ ๑ ข้อ ๕ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แก้ไขชื่อผู้แทน จากเดิม
เป็น พันตำรวจเอก อุกฤษณ์ ศรีเสื่อขาม เป็น พันตำรวจเอก อุกฤษณ์ ศรีเสื่อขาม

๒.๒ ในหน้าที่ ๑๖ ข้อ ๔ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ชี้แจง ในบรรทัดที่ ๔
และ ๕ จากข้อความเดิม “แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีตัวเลขสถิติทั้งคดีที่เกิดขึ้นและการระงับเหตุ”
แก้ไขเป็น “แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีตัวเลขสถิติทั้งคดีที่เกิดขึ้นและการระงับเหตุ กับสถิติคดีอาญา”

๒.๓ ในหน้าที่ ๑๙ ข้อ ๑๑ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ชี้แจง

๒.๓.๑ บรรทัดที่ ๖ จากข้อความเดิม คำว่า “ความพอใจ” แก้ไขเป็น “ความ
พึงพอใจ”

๒.๓.๒ บรรทัดที่ ๘ จากข้อความเดิม “อาจเป็นผลมาจากการบังคับใช้
มาตรการภายใต้คำสั่ง คสช.ที่ ๒๒/๒๕๕๘ และคำสั่ง คสช. ที่ ๔๖/๒๕๕๙” แก้ไขเป็น “อาจเป็นผลมาจาก
การบังคับใช้มาตรการภายใต้คำสั่ง หน.คสช.ที่ ๒๒/๒๕๕๘ และ คำสั่ง หน.คสช.ที่ ๔๖/๒๕๕๙”

๒.๔ ในหน้าที่ ๑๙ ข้อ ๑๓ ปรับแก้ไขเป็น “ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ให้ข้อเสนอแนะว่า สถิติคดีอาชญากรรมที่ลดลงตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ เป็นข้อมูลในภาพรวมของคดีอาญา
ที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ ซึ่งจริงๆแล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะแบ่งประเภท
คดีออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีความผิดพิเศษ และคดีความผิด
ที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายมีแนวโน้มสูงขึ้น อาจเกิดจากการเร่งระดมกวาดล้าง
ยาเสพติด สำหรับคดีเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเพศ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน น่าจะเป็นผลจากการดำเนินมาตรการตาม
คำสั่ง หน.คสช.ที่ ๒๒/๒๕๕๘ และ คำสั่ง หน.คสช.ที่ ๔๖/๒๕๕๙ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การติดตามความคืบหน้าการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ตามที่คณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะการจัดทำ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ และเจ้าภาพหลักแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ขอรายงานความคืบหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

จากข้อมูลผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในระบบ GFMS ของกรมบัญชีกลาง ณ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒ มีหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๕ หน่วยงาน ๒๐ โครงการ วงเงิน ๑,๐๙๘.๘๑๙๖ ล้านบาท (หนึ่งพันเก้าสิบแปดล้านแปดแสนหนึ่งหมื่นเก้าพันหกร้อยบาทถ้วน) ปัจจุบันมีผลการเบิกจ่ายเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๐.๘๔๐๘ ล้านบาท (หนึ่งร้อยสามสิบสี่ล้านแปดแสนสี่หมื่นแปดร้อยบาทถ้วน) คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๑ ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. หน่วยงานที่เบิกจ่ายงบประมาณได้ตามแผนที่วางไว้ ได้แก่ สภานายความ (ของงบประมาณผ่านสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม) สถาบันอนุญาโตตุลาการ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานอัยการสูงสุด* (หมายเหตุ * เนื่องจากเป็นงบเงินอุดหนุน ซึ่งสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ทั้งหมดตามที่ได้รับการจัดสรร แต่ได้มีการตรวจสอบไปยังหน่วยงานพบว่าผลการเบิกจ่ายไม่เป็นไปตามระบบแสดงผลการเบิกจ่ายงบประมาณในระบบ GFMS)

๒. หน่วยงานที่เบิกจ่ายงบประมาณได้น้อยกว่าแผนที่ตั้งไว้ ได้แก่ กรมการปกครอง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมคุมประพฤติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์ สำนักงานกิจการยุติธรรม และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

๓. หน่วยงานที่ยังไม่มีการเบิกจ่ายงบประมาณ ได้แก่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณในไตรมาสที่ ๒)

ทั้งนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพ ได้มีกำหนดจัดการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการฯ ของหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณตามแผนงานบูรณาการฯ ไตรมาสที่ ๑ ในเดือนกุมภาพันธ์ โดยเป็นการจัดประชุมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และประสานเร่งรัดหน่วยงานให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนด รวมถึงรับทราบปัญหาและอุปสรรคของหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีการวางแผนการลงพื้นที่เพื่อติดตามความคืบหน้าและรับทราบปัญหาอุปสรรคของโครงการภายใต้แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในโครงการที่มีวงเงินงบประมาณเกิน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และส่งผลสำคัญต่อการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้กำหนดให้มีแผนงานบูรณาการจำนวนทั้งสิ้น ๑๔ แผนงาน แต่ไม่ได้กำหนดให้มีแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมอย่างชัดเจน คือแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ประธานอนุกรรมการ ได้สอบถามฝ่ายเลขานุการในประเด็นที่แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ไม่ปรากฏในยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ยังคงมีแผนงานบูรณาการ แต่มีการยุบหลายๆ แผนงาน เช่น แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนงานบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ที่มีสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นเจ้าภาพ ส่งผลให้ปัจจุบัน สำนักงานฯ ไม่ได้มีบทบาทในการเป็นเจ้าภาพแผนงานบูรณาการดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ตามแม้ว่าสำนักงานฯ ไม่ได้เป็นเจ้าภาพในการรวบรวมและกลั่นกรองคำขอของหน่วยงานต่างๆ เพื่อประสานส่งต่อไปยังสำนักงบประมาณ แต่ยังคงต้องมีการประสานติดตามเพื่อทราบกระบวนการจัดสรรงบประมาณด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากมีความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ กิจกรรมภายใต้ร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

๒. ผู้แทนสำนักงบประมาณ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า แม้ว่าแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม จะไม่ปรากฏในแผนงานบูรณาการของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ แต่มีแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีความสำคัญเท่าเทียมกันกับแผนงานบูรณาการ สำหรับคำขอของงบประมาณในเรื่องดังกล่าว จะไปปรากฏตามคำขอของงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้ประธานอนุกรรมการได้สอบถามในประเด็นความชัดเจนในการกำหนดเจ้าภาพที่จะดำเนินงาน ซึ่งผู้แทนสำนักงบประมาณได้ชี้แจงว่า ขณะนี้ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน

๓. ประธานอนุกรรมการ ให้ข้อเสนอแนะว่าการติดตามผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ควรสอบถามในรายละเอียดโครงการ กิจกรรมของหน่วยงานที่เป็นบอद्धุหน ได้แก่ สภานายความและสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย รวมถึงสาเหตุที่บางหน่วยงานเบิกจ่ายงบประมาณได้น้อยกว่าแผนที่กำหนดไว้ และควรดำเนินการก่อนการประชุมเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการที่จะจัดขึ้น เพื่อจะได้รวบรวมข้อมูลเสนอต่อที่ประชุมในการร่วมกันปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าวต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการประสานหน่วยงานที่ขอรับจัดสรรงบประมาณ ในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อติดตามเร่งรัดผลการเบิกจ่ายงบประมาณต่อไป

๓.๒ การขับเคลื่อนกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ตามที่คณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ได้มีมติในคราวการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เรื่องการขับเคลื่อนกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน โดยมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการดังนี้

๑. รวบรวมและประมวลผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

๒. เชื่อมโยงข้อมูลและประเมินสถานการณ์ในมิติต่างๆ กับกิจกรรม รวมถึงศึกษาบทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าดำเนินงานอะไรไปบ้างตามกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมทั้ง ๖ ด้าน มีประเด็นใดที่ยังไม่ได้ทำ ประเด็นใดควรนำมาพัฒนา หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมหรือไม่ ในมิติแต่ละด้าน ทั้งแนวทางการดำเนินงาน กิจกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตัวชี้วัด

๓. ในส่วนตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ ให้ตรวจสอบว่ามีข้อมูลการดำเนินการวัดผลในประเด็นนี้แล้วหรือไม่ อย่างไร

๔. ควรขยายผลการขับเคลื่อนกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมฯ โดยดำเนินการในระดับคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)

ในการประชุมครั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการขอรายงานผลการดำเนินงานใน ๒ ประเด็น คือ การจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมอย่างเป็นรูปธรรมให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และข้อมูลการวัดผลที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน ดังนี้

๑. การจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนกรอบแนวทางป้องกันอาชญากรรมอย่างเป็นรูปธรรมให้แก่ประชาชนในพื้นที่

กิจกรรมนี้เป็นการดำเนินงานที่สืบเนื่องมาจากมติการประชุมของคณะกรรมการข้อที่ ๒ ที่ให้ฝ่ายเลขานุการศึกษาทบทวนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าดำเนินงานอะไรไปบ้าง มีประเด็นใดที่ยังไม่ได้ทำ ประเด็นใดควรนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงเพิ่มเติม ฝ่ายเลขานุการจึงได้จัดกิจกรรมภายใต้โครงการขับเคลื่อนมาตรการด้านการป้องกันอาชญากรรมตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดดำเนินกิจกรรมใน ๖ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดระยอง และจังหวัดอุดรธานี เน้นกระบวนการให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนพิจารณามาตรการป้องกันอาชญากรรมที่จังหวัดดำเนินการอยู่แล้ว รวมไปถึงมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่จังหวัดต้องดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การจัดทำแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ และกลไกในการป้องกันอาชญากรรมที่สอดคล้องกับบริบทในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวได้ดำเนินการไปแล้ว ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับจังหวัดระยอง และจังหวัดอุดรธานี จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อประมวลผลการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งแนวทางการขยายผลการขับเคลื่อนกรอบป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพเข้าสู่กลไกการบริหารงานยุติธรรมของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ต่อไป

สำหรับมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่จังหวัดดำเนินการอยู่แล้ว รวมไปถึงมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่จังหวัดต้องดำเนินการเพิ่มเติม ฝ่ายเลขานุการได้ประมวลผลและจำแนกตามกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

ด้านที่ ๑ สภาพแวดล้อม มาตรการที่ดำเนินการอยู่แล้ว อาทิเช่น มีไฟส่องสว่าง ติดกิ่งไม้ หรือต้นไม้ที่รกร้าง ติดตั้งกล้อง CCTV ติดตั้งตู้แดง สร้างป้อมดูแลความปลอดภัยให้ประชาชน และจัดให้มีสายตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น มาตรการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม อาทิเช่น ตรวจเช็คอุปกรณ์ความปลอดภัยให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ให้แต่ละบ้านเพิ่มความระมัดระวังในทรัพย์สินมากขึ้น ติดตั้งกล้อง CCTV ตู้แดงและป้อมตำรวจในบริเวณจุดเสี่ยงเพิ่มเติม เป็นต้น

ด้านที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรการที่ดำเนินการอยู่แล้ว อาทิเช่น รับเรื่องร้องเรียน/แจ้งเหตุ จัดกิจกรรมกระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม จัดเวทีประชาคมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น มาตรการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม อาทิเช่น จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ร่วมกันวิเคราะห์ ประเมินผลและแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้น เพิ่มช่องทางข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน และตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้ครอบคลุมทุกตำบล เป็นต้น

ด้านที่ ๓ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ มาตรการที่ดำเนินการอยู่แล้ว อาทิเช่น บำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและผู้ติดยาเสพติดโดยติดตามพฤติกรรม สอดส่อง คุมประพฤติ และจัดกิจกรรมสร้างอาชีพ เป็นต้น มาตรการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม อาทิเช่น รายงานความประพฤติตามระยะเวลาที่เหมาะสม ติดตามดูแลและเยี่ยมบ้านอย่างสม่ำเสมอ สร้างระบบให้ชุมชนและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบำบัด และติดตามผู้ที่ถูกปล่อยออกจากเรือนจำ สร้างอาชีพที่หลากหลาย มีความมั่นคงในชีวิต เพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพ และรณรงค์ให้สังคมหรือผู้ประกอบการต่างๆ ยอมรับผู้กระทำผิด เป็นต้น

ด้านที่ ๔ ฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสทำผิด มาตรการที่ดำเนินการอยู่แล้ว อาทิเช่น มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารตามหอกระจายเสียงหรือเสียงตามสาย ส่งเสริมการหารายได้พิเศษให้กับเด็กกลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว มีมาตรการเข้มงวดกับกลุ่มผู้มีโอกาสกระทำผิด เป็นต้น มาตรการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม อาทิเช่น สร้างกลุ่มจิตอาสา เน้นให้ครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ความรู้ด้านกฎหมายกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

ด้านที่ ๕ ลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ มาตรการที่ดำเนินการอยู่แล้ว อาทิเช่น ลดการแต่งกายล่อแหลม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว ประชาสัมพันธ์แนวทางป้องกันการตกเป็นเหยื่อผ่านสื่อต่างๆ อบรมให้ความรู้กฎหมายกับประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น มาตรการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม อาทิเช่น เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น อบรมและเพิ่มทักษะการเรียนรู้ให้ทันภัยทางสังคม เป็นต้น

ด้านที่ ๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร มาตรการที่ดำเนินการอยู่แล้ว อาทิเช่น ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม จัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ฝึกอบรมผู้นำชุมชนในระดับต่างๆ เป็นต้น มาตรการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม อาทิเช่น มีศูนย์ประสานงานในการแก้ไขปัญหาเพื่อร่วมกันให้คำปรึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ ฝึกอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ เน้นการปฏิบัติจริง และมีการติดตามประเมินผล เป็นต้น

๒. ข้อมูลการวัดผลที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ของกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม

ตามกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ได้กำหนดให้มีตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์จำนวน ๓ ตัว ประกอบไปด้วย ประชาชนมีความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน และประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้รวบรวมข้อมูลการวัดผลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ ตัวชี้วัดประชาชนมีความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จากการตรวจสอบข้อมูลการวัดผลในประเด็นนี้ พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานกิจการยุติธรรม ร่วมกับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้ดำเนินโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เพื่อสะท้อนภาวะอาชญากรรมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในประเทศ ซึ่งกระบวนการจัดทำดัชนีชี้วัดดังกล่าว ได้ดำเนินการตามมาตรฐานสากลโดยอ้างอิงตามดัชนีชี้วัดความยุติธรรมนานาชาติของ World Justice Index และดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Indicator) ของสหประชาชาติ

ต่อมาคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในคราวการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ ได้มีมติให้นำผลการวิจัยโครงการดังกล่าวเสนอคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย (คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป

ประเทศ) ได้เห็นชอบข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คือ การปฏิรูปประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายกระทรวงยุติธรรมดำเนินการ และกระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ กพยช. ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ ได้มีมติเห็นชอบให้มีการแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” เพื่อพิจารณาจัดทำชุดตัวชี้วัด ซึ่งได้มีการจัดทำชุดตัวชี้วัดภายใต้ คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว จนพัฒนาเป็น “ชุดตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” (๗ ชุด ๒๑ ตัวชี้วัด) ในปัจจุบัน

๒.๒ ตัวชี้วัดการลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน

จากการตรวจสอบข้อมูลการวัดผลในประเด็นนี้ พบว่า มีหน่วยงานดำเนินการ จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ๒ หน่วยงาน โดยมีที่มาจากตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าประสงค์ที่ ๑๖.๑.๔ ความรู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง ซึ่งหน่วยงานแรกที่ทำดำเนินการ คือ ๑) สำนักงานกิจการยุติธรรม ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำโครงการออกแบบและจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องความพึงพอใจต่อระบบการป้องกันอาชญากรรมของรัฐ ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน และ ๒) สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกับคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ ซึ่งได้มีการส่งแบบสำรวจความปลอดภัยสาธารณะดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญจาก UNODC ตรวจสอบ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงแบบสำรวจตามข้อสังเกตของผู้เชี่ยวชาญจาก UNODC

นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการได้ตรวจสอบความเชื่อมโยงของตัวชี้วัดการลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน กับตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่ามีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดชุดที่ ๒ การควบคุมอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ (Effective Crime Control) : E2 ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนลดลง

๒.๓ ตัวชี้วัดประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบการป้องกันอาชญากรรม

จากการตรวจสอบข้อมูลการวัดผลในประเด็นนี้ พบว่า สำนักงานกิจการยุติธรรม ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดทำโครงการออกแบบและจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องความพึงพอใจต่อระบบการป้องกันอาชญากรรมของรัฐ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ ๒.๒ อย่างไรก็ตาม การสำรวจความพึงพอใจเป็นเพียงประเด็นข้อคำถามส่วนหนึ่งของแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนในชุมชนเท่านั้น

ในส่วนของการดำเนินงานต่อไป ฝ่ายเลขานุการจะมีการดำเนินงาน ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑) สร้างแนวทางการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการป้องกันอาชญากรรมภาคประชาชน ๒) จัดทำเครื่องมือในการประเมินผลตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความพึงพอใจต่อระบบการป้องกันอาชญากรรม สำหรับตัวชี้วัดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชน หากเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลภายใต้โครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ ของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ UNODC แล้วก็จะนำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือกลางในการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ประธานอนุกรรมการให้ข้อสังเกตว่า ข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอถึงการจัดกิจกรรมในระดับจังหวัด เป็นการดำเนินงานบางพื้นที่ ซึ่งอาจไม่เชื่อมโยงกับข้อมูลการวัดผลตัวชี้วัดในระดับผลลัพธ์ที่เป็นภาพรวมของประเทศ ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้อธิบายเพิ่มเติมว่ากรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดให้มีตัวชี้วัดทั้งในระดับผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งในการประชุมอนุกรรมการครั้งก่อนได้มีการนำเสนอถึงผลการสำรวจและการพัฒนาตัวชี้วัดความกลัวภัยอาชญากรรม ภายใต้โครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ ของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยที่ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้นำผลการสำรวจและการพัฒนาตัวชี้วัดนี้มาตอบโจทย์ตัวชี้วัดผลลัพธ์ตามกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน

อย่างไรก็ดี จากมติการประชุมอนุกรรมการครั้งก่อน ข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนออาจยังไม่ชัดเจนเท่าใดนัก หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีให้ใช้กรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้านนี้ เป็นกรอบแนวทางในการขอรับการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานด้วย อีกทั้งเรื่องการป้องกันอาชญากรรมนี้ก็ได้ถูกบรรจุเป็นแนวทางหนึ่งภายใต้แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๒ ดังนั้นก็น่าจะมีข้อมูลโครงการที่สนับสนุนกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมทั้ง ๖ ด้าน ซึ่งหากมีข้อมูลส่วนนี้ก็จะตอบโจทย์มติการประชุมในข้อที่ ๑ ที่ให้รวบรวมและประมวลผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

สำหรับมติการประชุมข้อที่ ๔ ที่เห็นควรให้ขยายผลการขับเคลื่อนกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม ๖ ด้าน โดยดำเนินการในระดับ กพยจ. ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ฝ่ายเลขานุการได้กำหนดจัดกิจกรรมในจังหวัดน่านรอง เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ที่จะขยายผลไปยัง กพยจ. และพัฒนาเป็นแบบอย่างการดำเนินงานที่แต่ละจังหวัดจะสามารถนำกระบวนการนี้ไปพัฒนาการดำเนินการต่อไป

๒. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ให้ข้อเสนอแนะว่าหากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้ประมวลผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องความปลอดภัยสาธารณะเสร็จสมบูรณ์แล้ว ควรนำมาเสนอในที่ประชุมอีกครั้ง

๓. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตว่า การขับเคลื่อนกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมนี้ มีมาก่อนที่ยุทธศาสตร์ชาติจะมีความชัดเจน ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการจะต้องใช้งบประมาณ โดยจะต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้วย ทั้งนี้ ประเด็นนี้จัดอยู่ในยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ด้านที่ ๖ ด้านย่อยที่ ๖.๓ การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมด้วยหรือไม่ ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้ชี้แจงว่า เรื่องการป้องกันอาชญากรรมจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑ ด้านความมั่นคง แผนย่อยเรื่องการรักษาความสงบภายในประเทศ ทั้งนี้ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อมูลที่ตรงกันและเพิ่มเติมว่า ขณะนี้เรื่องการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชนถูกกำหนดเป็นโครงการสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยมีโครงการที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

/ ๔. ผู้แทน ...

๔. ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะว่า ปัจจุบันการกำหนดตัวชี้วัดในระดับผลลัพธ์ จำเป็นต้องยึดโยงกับตัวชี้วัดในระดับสากลด้วย นอกจากนี้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้กล่าวถึงแล้ว ในเรื่องความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ยังมีตัวชี้วัดในระดับสากลของ World Justice Index ด้วย

๕. ประธานอนุกรรมการ ให้ข้อเสนอแนะว่า ในส่วนข้อมูลในระดับพื้นที่ ที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอถึงมาตรการที่จังหวัดดำเนินการอยู่แล้วและมาตรการที่จังหวัดต้องดำเนินการเพิ่มเติม ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็น หน่วยงานหรือจังหวัดรับรู้และเข้าใจกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรมนี้หรือไม่ มีการส่งบุคลากรด้านนโยบายและแผนเข้าไปดำเนินการหรือไม่ อย่างไร และสาเหตุที่ไม่ได้ดำเนินการพร้อมปัญหาอุปสรรค เช่น ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน เป็นต้น

นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการจะต้องมีข้อมูลตัวชี้วัดผลผลิตและตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่จะรายงานคณะรัฐมนตรี ว่าดำเนินการไปแล้วส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง มีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงตัวชี้วัดหรือกิจกรรมหรือไม่ สำหรับตัวชี้วัดผลผลิต ในเรื่องสถิติการกระทำผิดซ้ำ จะต้องมิตัวเลขที่เก็บมาจากระบบฐานข้อมูล ซึ่งอย่างน้อยจะต้องทราบว่าเมื่อผู้พ้นโทษออกจากเรือนจำไปแล้ว ภายในระยะเวลา ๓ เดือน กลับเข้ามาอีกเป็นจำนวนเท่าใด เพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นต้น และในส่วนตัวชี้วัดผลลัพธ์ แม้ว่าจะเป็นการวัดในภาพรวม แต่จะต้องแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการขับเคลื่อนกรอบแนวทางการป้องกันอาชญากรรม หรือมีการเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล (benchmark)

มติที่ประชุม

มอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการและเสนอคณะอนุกรรมการ ดังนี้

๑. เพิ่มเติมข้อมูล ในประเด็นผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องความปลอดภัยสาธารณะ และผลการพิจารณาคุณภาพเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลภายใต้โครงการสำรวจความปลอดภัยสาธารณะจากผู้เชี่ยวชาญ UNODC ของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย รวมถึงผลการเปรียบเทียบตัวชี้วัดทั้งในระดับผลผลิตและผลลัพธ์กับตัวชี้วัดในระดับสากล

๒. เชื่อมโยงข้อมูลและประเมินสถานการณ์ในมิติต่างๆ กับกิจกรรม รวมถึงศึกษาทบทวนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าดำเนินงานอะไรไปบ้างตามกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมทั้ง ๖ ด้าน มีประเด็นใดที่ยังไม่ได้ทำ ประเด็นใดควรนำมาพัฒนา หรือต้องปรับปรุงเพิ่มเติมหรือไม่ ในมิติแต่ละด้าน ทั้งแนวทางการดำเนินงาน กิจกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตัวชี้วัด

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

- ร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)

ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอต่อที่ประชุมว่า ตามที่คณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม มีมติการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) และสรุปร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ตามคู่มือแนวทางเสนอแผนสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยให้เพิ่มเติมตามข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการและให้เสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (ปัจจุบันคือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการปรับปรุงตามข้อสังเกตของอนุกรรมการ และจัดสร้างร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ที่ปรับปรุงแก้ไข พร้อมสรุปร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ไปยัง สศช. ซึ่งประธาน กพยช. ได้ลงนามในหนังสือที่ ยธ ๐๙๐๕/๓๖๘๕ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ต่อมา สศช. ได้มีหนังสือที่ นร ๑๑๑๑/๗๒๗๘ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แจ้งข้อมูลและความเห็น ต่อร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ดังนี้

๑. ปัจจุบันเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติอยู่ระหว่างดำเนินการจัดเตรียมร่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งการจัดทำแผนระดับ ๓ ของหน่วยงานจะต้องพิจารณาความสอดคล้องทั้งกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทดังกล่าว สำนักงานฯ จึงได้จัดส่งร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประกอบการจัดเตรียมร่างแผนแม่บทในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เมื่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับใช้แล้ว หน่วยงานเจ้าของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติฯ จะต้องดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาสาระของแผนให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

๒. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในการเตรียมการต่อไป สำนักงานมีความเห็นต่อร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์และการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว โดยมีมติเห็นชอบในหลักการร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมฯ สำหรับใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนากระบวนการบริหารงานยุติธรรมของประเทศ และเพื่ออำนวยความสะดวก มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อให้ร่างแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานได้มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ

ทั้งนี้ฝ่ายเลขานุการได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าประเด็นข้อมูลและความเห็นดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อหลักการตามกรอบทิศทางเดิมของร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) จึงได้นำมาพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้

๑. นำประเด็นความเห็นของ สศช. ทั้งประเด็นหลักและประเด็นย่อยที่ยังไม่ปรากฏชัดเจนในร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ มาปรับ/เพิ่มเติมถ้อยคำในแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์

๒. ศึกษาร่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ฉบับผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒) จำนวน ๒๓ ประเด็น พบว่า ร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) มีความสอดคล้องกับร่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๑๐ ประเด็น (๑๓ แผนย่อย) ประกอบไปด้วย ประเด็นที่ ๑ ความมั่นคง ประเด็นที่ ๒ การต่างประเทศ ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม ประเด็นที่ ๑๑ ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นที่ ๒๒ การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และประเด็นที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ใน ๒ รูปแบบ ได้แก่

๒.๑ การอธิบายถึงความสอดคล้องเชื่อมโยงของร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยปรากฏในเนื้อหาบทสรุปผู้บริหาร และส่วนที่ ๕ ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๒ การถอดประเด็นแนวทางการพัฒนาและโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมอย่างชัดเจน มาผนวกในแนวทางการพัฒนา โครงการ กิจกรรมสำคัญ และแนวทางการขับเคลื่อน โดยปรากฏในเนื้อหาส่วนที่ ๔ สาระสำคัญของร่างแผนแม่บทฯ ส่วนที่ ๕ แนวทางการขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล และส่วนที่ ๖ โครงการ กิจกรรมสำคัญภายใต้แผนแม่บทฯ

๓. ปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล ให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดทำงบประมาณและยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณในปัจจุบัน

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ประธานอนุกรรมการได้สอบถามว่า สศช. มีหนังสือแจ้งข้อมูลและความเห็น ประเด็นใดบ้าง ซึ่งผู้แทน สศช. ได้ชี้แจงว่า ความเห็นหลัก จะประกอบไปด้วย ๑) ประเด็นปัญหาหลัก (Pain Point) ของกระบวนการยุติธรรมคืออะไร เพราะหากไม่ทราบประเด็นปัญหาหลัก ร่างแผนแม่บท ก็จะไม่ชัดเจน ๒) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ ถ้ากำหนดเรื่องความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม อาจไม่สะท้อนผลลัพธ์ของเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ๓) ประเด็นการพัฒนาที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม ให้รองรับกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะมีประเด็นย่อยๆ ตามที่ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอ อาทิเช่น เรื่องการ กำหนดโทษทางอาญา คณะอนุกรรมการที่พิจารณาเห็นว่าควรปรับตามความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ปรับตาม ความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำผิด เป็นต้น

๒. ประธานอนุกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะว่า หากพิจารณาตาม หนังสือของ สศช. จะพบว่าข้อ ๑ เป็นเรื่องของหลักการไม่ได้ให้ปรับแก้ แต่ให้พิจารณาความสอดคล้องกับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เป็นแผนระดับ ๒ ซึ่งขณะนี้แผนดังกล่าวยังอยู่ระหว่างดำเนินการ ในส่วน ความเห็นที่ให้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขจะปรากฏตามข้อ ๒ เป็นต้นไป สำหรับประเด็น ข้อ ๒.๑ เรื่อง Pain Point มีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์ว่าหากจะปรับปรุงแก้ไขจะต้องทำอย่างไร

ในส่วนประเด็น ข้อ ๒.๒ ประเด็นการพัฒนาที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมให้รองรับกับ บริบทการเปลี่ยนแปลง หากพิจารณาแล้ว จะพบว่าประเด็นที่ สศช. ไม่ได้มีความเห็นว่าให้ปรับปรุงแก้ไข แต่ให้พิจารณาก่อน ซึ่งอาจไม่ต้องปรับปรุงแก้ไขทุกประเด็น ยกตัวอย่างเช่น ข้อ ๑) “ควรมีการศึกษาวิจัยถอด รูปแบบและนำมาขยายผลรูปแบบการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ อาทิ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก” ซึ่งหากวิเคราะห์แล้วจะพบว่าศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก ไม่ได้เป็นรูปแบบการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จทุกเรื่อง ในส่วนข้อ ๒) ประเด็นการมี ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ปรากฏอยู่ในเรื่องพัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-Custodial Measures) แล้ว สำหรับข้อ ๓) ในเรื่องกำหนดโทษทางอาญา ผู้ให้ความเห็นอาจยังไม่เข้าใจ ในเรื่องโทษปรับตามรายได้ (day fines) เพื่อทดแทนโทษจำคุกในคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรง ซึ่งแต่เดิม โทษปรับ สร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน เพราะคนรวยมีความสามารถในการจ่ายค่าปรับมากกว่า แต่โทษปรับตามรายได้ (day fines) นอกจากค่าปรับจะสอดคล้องตามความร้ายแรง หรือความหนักเบาของ ความผิดแล้ว ยังขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้กระทำความผิดอีกด้วย ซึ่งจะช่วยสร้างความเป็นธรรมและลดความ เหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนได้

โดยสรุปแล้ว ฝ่ายเลขานุการต้องวิเคราะห์แยกประเด็นที่ สศช. ได้มีหนังสือแจ้ง ความเห็น พร้อมอธิบายเหตุผลที่ได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมและไม่ได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในร่างแผนแม่บทการ บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ หากรับมาปรับปรุงแก้ไขก็ให้อธิบายว่าปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ปรากฏอยู่ ที่ใดของเนื้อหา และควรสอบถามกับ สศช. ที่เป็นผู้ให้ความเห็น รวมถึงอนุกรรมการ เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ทั้งนี้ผู้แทน สศช. เห็นด้วยในข้อสรุปดังกล่าว และเน้นย้ำว่าการรับประเด็น ไปปรับปรุงแก้ไขขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้จัดทำแผน ซึ่งเป็นไปในบริบทของกระบวนการยุติธรรม

๓. ประธานอนุกรรมการ ได้สอบถาม สศช. ในประเด็นกระบวนการเสนอร่างแผน แม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ซึ่งเป็นแผนระดับ ๓ หากเสนอ กพยช.พิจารณาให้ความ เห็นชอบแล้ว จะต้องกลับไปเสนอคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาอีกหรือไม่ ซึ่งผู้แทน สศช. ชี้แจง ว่า ไม่ต้องเสนอคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว

แต่กระบวนการที่จะต้องกลับไปเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอีกหรือไม่ ขณะนี้ สศช. อยู่ระหว่างการหารือยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน ทั้งนี้ ประธานอนุกรรมการได้สรุปว่าเมื่อ สศช. มีหนังสือแจ้งความเห็น ฝ่ายเลขานุการก็ดำเนินการปรับปรุง และนำเสนอคณะกรรมการ และ กพยช. พิจารณา ในส่วนกระบวนการหลังจากนั้นจะต้องประสาน สศช. อีกครั้ง

มติที่ประชุม มอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อสังเกตของอนุกรรมการ และนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป ดังนี้

๑. แยกประเด็นที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้มีหนังสือแจ้งความเห็น ซึ่งประกอบไปด้วย

๑) ประเด็นที่เป็นปัญหาหลัก (Pain point) ของกระบวนการยุติธรรม

๒) ประเด็นการพัฒนาย่อยที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม

พร้อมอธิบายเหตุผลที่ได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติมและไม่ได้นำมาปรับปรุงเพิ่มเติม ในร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๒-๒๕๖๕)

๒. ทบทวนความสอดคล้องของร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (๒๕๖๒ -๒๕๖๕) กับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

- สถานการณ์ สถิติ สภาพปัญหาของการใกล้เกลี่ยระยะจับข้อพิพาท และการอนุญาโตตุลาการในปัจจุบัน

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ มอบหมายฝ่ายเลขานุการศึกษาสถานการณ์/สถิติ/สภาพปัญหาการใกล้เกลี่ยระยะจับข้อพิพาท และการอนุญาโตตุลาการในปัจจุบันว่าสามารถยุติข้อพิพาทหรือมีส่วนช่วยลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามถึงขอบเขตการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ ศาล กระทรวงยุติธรรม ฝ่ายปกครอง เป็นต้น

ฝ่ายเลขานุการฯ ขอเรียนว่า คณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรมซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มติคณะรัฐมนตรี คำสั่งของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามมติ กพยช. ฝ่ายเลขานุการ จึงได้ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งข้อมูลเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) การใกล้เกลี่ยประนอมข้อพิพาท และ ๒) การอนุญาโตตุลาการ ดังนี้

๑. การใกล้เกลี่ยประนอมข้อพิพาท

๑.๑ คำนิยาม

การใกล้เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation) เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีคนกลางเรียกว่า “ผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator)” มาช่วยคู่พิพาทในการหาหนทางที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ที่เป็นที่ยอมรับของบรรดาคู่พิพาททุกฝ่าย ผู้ไกล่เกลี่ยจะไม่มีอำนาจในการบังคับหรือกำหนดให้ “ผลลัพธ์” ที่เกิดขึ้นต้องไปในแนวทางหนึ่งแนวทางใด โดยปราศจากความเห็นชอบหรือความยินยอมของคู่พิพาทที่เกี่ยวข้อง

/ ๑.๒ หน่วยงาน ...

๑.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แบ่งเป็น ๓ กรอบย่อย ได้แก่ ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ระหว่างการดำเนินคดี และหลังการพิจารณาคดี โดยมีหน่วยงานและกลไกที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย (๑) กระทรวงยุติธรรม (๒) กระทรวงมหาดไทย (๓) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย และ (๔) กรมทรัพย์สินทางปัญญา

๒) ระหว่างการดำเนินคดี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ หน่วยงาน ประกอบด้วย (๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (๒) สำนักงานอัยการสูงสุด และ (๓) ศาลยุติธรรม

๓) หลังการพิจารณาคดี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑ หน่วยงาน คือ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

ซึ่งในภาพรวมของสถิติข้อมูลการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑ พบว่า หน่วยงานที่มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทมากที่สุด คือ ศาลยุติธรรม (ประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ คดี) จำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท ทั้งในชั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ระหว่างการดำเนินคดี และหลังการพิจารณาคดี (รวมประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ - ๗๐๐,๐๐๐ คดีต่อปี) เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลทั่วราชอาณาจักร (รวมศาลเยาวชนและครอบครัว) (ประมาณ ๑,๙๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ คดีต่อปี) พบว่าจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท ทั้งในชั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ระหว่างการดำเนินคดี และหลังการพิจารณาคดี คิดเป็นร้อยละ ๓๔ ของจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลทั่วราชอาณาจักรทั้งหมด

และเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท ในชั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ (ประมาณ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ คดีต่อปี) กับจำนวนคดีที่รับแจ้งในชั้นตำรวจ (ประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ กว่าคดีต่อปี) พบว่า จำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทในชั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ ของจำนวนคดีที่รับแจ้งในชั้นตำรวจ

อย่างไรก็ดี สถิติข้อมูลการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยยังขาดข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมการปกครอง (คณะกรรมการหมู่บ้าน) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

๑.๓ สภาพปัญหาและข้อค้นพบ

แบ่งเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านข้อกฎหมาย ด้านกระบวนการ และด้านอื่นๆ ดังนี้

๑) ด้านข้อกฎหมาย อาทิเช่น

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ได้กำหนดสภาพบังคับทางกฎหมาย กรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงบันทึกข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอม อีกฝ่ายจะต้องฟ้องร้องต่อศาลเป็นคดีใหม่

- กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้อายุความหยุดลง กรณีที่เข้าสู่กระบวนการประนีประนอมยอมความส่งผลให้ต้องรีบเร่งจัดการ โดยมีได้คำนึงถึงหลักการประนีประนอม

- ก่อนเริ่มพิจารณาคดีครบครัน กฎหมายบัญญัติให้ศาลตั้งผู้ประนีประนอม ซึ่งอาจขัดกับหลักการในเรื่องความสมัครใจของคู่พิพาทในการเข้าสู่กระบวนการประนีประนอม

- ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่เปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการปฏิบัติของผู้กระทำผิด ไม่เน้นการสร้าง

ความเข้าใจให้กับคู่กรณี ขาดการส่งเสริมให้ผู้เสียหายเปิดเผยความรู้สึกหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงให้ผู้กระทำผิดอธิบายถึงเหตุผลและแสดงความรับผิดชอบ

- ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติให้สามารถประนีประนอมข้อพิพาทความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท มิได้บัญญัติให้สามารถประนีประนอมข้อพิพาททางอาญา เพียงแต่บัญญัติไว้ให้ประนีประนอมข้อพิพาททางแพ่งแก่ราษฎรภายในหมู่บ้านเท่านั้น

- หน่วยงานที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยยังไม่มีกฎหมายรองรับ โดยเฉพาะในส่วนของพนักงานสอบสวน ซึ่งอยู่ระหว่างผลักดันร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ.

๒) ด้านกระบวนการ อาทิเช่น

- ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยขาดคุณสมบัติสำคัญ เช่น ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถประสบการณ์ ทักษะ เทคนิคในการสื่อสาร ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นศรัทธา เป็นต้น

- การติดต่อนัดหมาย ประสานงานยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน

- สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

๓) อื่นๆ อาทิเช่น

- ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในระดับไม่สูงมาก เป็นการรับรู้แบบกว้างๆ ไม่มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ส่วนมากไม่ทราบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ มีบทบาทหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท ซึ่งจะช่วยลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ศาล

- หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท ไม่ค่อยรายงานผลการดำเนินการ

- การไกล่เกลี่ยชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นอัยการ และชั้นศาล ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงานลงได้ ร้อยละ ๒๕.๔ และการไกล่เกลี่ยโดยยุติธรรมชุมชนสามารถลดต้นทุนในการดำเนินการลงได้ร้อยละ ๘๑.๖๒

๒. การอนุญาโตตุลาการ

๒.๑ คำนิยาม

วิธีการอนุญาโตตุลาการ (arbitration) คือ การตั้งคนกลางที่เรียกว่า “อนุญาโตตุลาการ” มาทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้น และผลแห่งข้อวินิจฉัยนี้ เรียกว่า “คำชี้ขาด” (Arbitral award) ที่มีผลตามกฎหมายผูกพันคู่พิพาทให้ต้องปฏิบัติตาม ในกรณีที่คู่พิพาทฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตาม คำชี้ขาดก็จะสามารถบังคับการให้เป็นไปตามคำชี้ขาดที่ทำขึ้นนี้ได้ ซึ่งกระบวนการอนุญาโตตุลาการจะเริ่มต้นได้ต้องเกิดจากการที่คู่พิพาทได้ตกลงทำ “สัญญาอนุญาโตตุลาการ” (Arbitration agreement) โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการโดยตรง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑๐-๒๒๐ และ มาตรา ๒๒๒ ซึ่งเป็นเรื่องอนุญาโตตุลาการในศาล และพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการนอกศาล นอกจากกฎหมายภายในแล้วประเทศไทยก็มีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศในกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ เช่น ต้องมีการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นในต่างประเทศ เป็นต้น

๒.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตตุลาการ มีจำนวน ๖ หน่วยงาน ประกอบด้วย ๑) สถาบันอนุญาตตุลาการ ๒) สถาบันอนุญาตตุลาการ ศาลยุติธรรม ๓) สำนักงานสภาอนุญาตตุลาการ หอการค้าไทย ๔) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ๕) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) และ ๖) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและระงับข้อพิพาทด้านทรัพย์สินทางปัญญา (กรมทรัพย์สินทางปัญญา)

ซึ่งหน่วยงานที่มีการดำเนินการเรื่องการอนุญาตตุลาการ มากที่สุด คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

๒.๓ สภาพปัญหาและข้อค้นพบ

๑. คู่สัญญา มักจะโต้แย้งกระบวนการระงับข้อพิพาท หรือไม่ยินยอมเข้าร่วมในกระบวนการระงับข้อพิพาทเลยตั้งแต่ต้น แม้ว่าสัญญาที่ได้ลงนามร่วมกันมีข้อสัญญาอนุญาตตุลาการอย่างชัดเจน

๒. กระบวนการอนุญาตตุลาการ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความต่อเนื่องในการสืบพยานหลักฐาน เช่นเดียวกับกระบวนการในชั้นศาลยุติธรรม หากการสืบพยานไม่ต่อเนื่อง จะทำให้เกิดความล่าช้า แต่หากเร่งรัดดำเนินการมากเกินไป อาจทำให้ไม่ยุติธรรมแก่คู่กรณี

๓. บุคคลซึ่งทำหน้าที่อนุญาตตุลาการ ที่มาจากการแต่งตั้งของคู่กรณี อาจขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมในเรื่องความเป็นกลาง เนื่องจากโดยธรรมชาติ คู่กรณีย่อมต้องแต่งตั้งบุคคลที่คิดว่าเข้าใจหรือโอนเอียงเข้าข้างตนเอง

๔. ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบคำชี้ขาด การบังคับตามคำชี้ขาด เมื่ออนุญาตตุลาการมีคำชี้ขาดแล้ว คำชี้ขาดนั้นย่อมมีผลผูกพันคู่พิพาทตามมาตรา ๔๑ คู่พิพาทมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ หากคู่พิพาทยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นย่อมถือว่าระงับไปโดยสมบูรณ์ แต่หากคู่พิพาทนั้นไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาด อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นเอกชนที่คู่กรณีแต่งตั้งขึ้นมาให้ทำหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาท ก็จะไม่มีความน่าเชื่อถือและเป็นของตนเองในการใช้บังคับให้คู่พิพาทปฏิบัติตามคำชี้ขาดของตนได้

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ประธานอนุกรรมการ ได้สอบถามถึงที่มาของประเด็นนี้ ซึ่งฝ่ายเลขานุการ ได้ชี้แจงว่ามีที่มาจากมติคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในคราวการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ ตามที่ได้นำเสนอไปแล้ว ฝ่ายเลขานุการจึงขอประมวลสถานการณ์ในภาพรวม เพื่อนำเสนออนุกรรมการ และขอรับฟังข้อเสนอแนะว่าควรต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า กพยช. ได้มีประเด็นความเห็นในเรื่องการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท และการอนุญาตตุลาการ โดยมุ่งเน้นใน ๒ ประเด็นหลักคือ สถานการณ์ในปัจจุบันว่ามีหน่วยงานใดดำเนินการบ้าง และเมื่อดำเนินการแล้วส่งผลกระทบต่อการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลมากน้อยเพียงใด ซึ่งได้มอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการ อย่างไรก็ตามฝ่ายเลขานุการเห็นว่าควรจะมีคณะอนุกรรมการชุดใดชุดหนึ่งพิจารณาถ่วงถ่วงก่อนที่จะนำเสนอในที่ประชุม กพยช. และเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าเรื่องการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ดังนั้น น่าจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ในการพิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะได้

/ ๒. ประธาน ...

๒. ประธานอนุกรรมการให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการกำหนดวาระการประชุมว่า ตามมติของ กพยช. ไม่ได้มอบหมายคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ดำเนินการเรื่องนี้อย่างชัดเจน เพียงแต่ทางฝ่ายเลขานุการประสงคิให้อนุกรรมการร่วมกันพิจารณาว่าในเรื่องนี้มีข้อแนะนำอะไรบ้าง ข้อมูลที่ศึกษารวบรวมมาเพียงพอแล้วหรือไม่ อย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วการกำหนดวาระควรเสนอเป็นเรื่องอื่นๆ แทนเรื่องเพื่อทราบ เนื่องจากเรื่องเพื่อทราบควรเป็นภารกิจของคณะอนุกรรมการที่จะรายงานให้อนุกรรมการทราบความคืบหน้า หรือทราบเพื่อจะนำเรื่องนี้ไปกำหนดเป็นภารกิจของอนุกรรมการ

๓. ประธานอนุกรรมการ ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลในหลายประเด็นดังนี้

เรื่องกฎกลไกกลียประนอมข้อพิพาทและการอนุญาตตุลาการเป็นเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Dispute Resolutions) ซึ่งการอธิบายกลไกในเรื่องนี้ มีหลักวิชาการที่สามารถอธิบายได้อยู่แล้ว แต่คำถามคือ ข้อเท็จจริง (Fact) ที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร สิ่งที่แสดงให้เห็นคือตัวเลขของคดีที่เกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งคดีอาญา และคดีแพ่ง ในส่วนของการกลไกกลียประนอมข้อพิพาทมีทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง ในขณะที่การอนุญาตตุลาการมีเพียงคดีแพ่งเท่านั้น ซึ่งหากสามารถจำแนกสถิติข้อมูลทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาในแต่ละชั้น เช่น ชั้นร้องทุกข์ ชั้นพิจารณาคดีในศาล ก็ให้เห็นแนวโน้มข้อมูลในภาพรวมชัดเจนมากขึ้น

- จากสถิติข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการรวบรวมมานำเสนอ ควรเรียกว่า “ระบบการไกล่เกลี่ย” ไม่ควรเรียกว่าไกล่เกลี่ยเฉยๆ เพราะไกล่เกลี่ยเฉยๆ หมายความว่าใครก็สามารถเข้าไปไกล่เกลี่ยก็ได้ โดยไม่ต้องมีกฎหมายรองรับ และทำได้ตลอดเวลา แต่การไกล่เกลี่ยในเชิงระบบจะมีการบันทึก แต่ถ้าไม่เป็นระบบก็อาจจะไม่มีการบันทึกเอาไว้ อย่างที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอมาว่าได้ไปแยกเป็นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ระหว่างการดำเนินคดี และหลังการพิจารณาคดี

- ในส่วนหน่วยงานที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทในชั้นก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามที่นำเสนอยังไม่ครบถ้วน ยังมีหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการ ซึ่งจริงๆ แล้วหน่วยงานที่ไกล่เกลี่ยก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากที่สุดคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่ฝ่ายเลขานุการจัดให้อยู่ในกลุ่มหน่วยงานระหว่างการดำเนินคดี ซึ่งข้อเท็จจริง หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ไกล่เกลี่ย คดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจรับแจ้งจะต้องสูงกว่าเป็นเท่าตัว และยังมีการไกล่เกลี่ยของพนักงานสอบสวนในชั้นดำเนินคดีด้วย แต่อาจไม่ได้บันทึกไว้เพราะคู่มือกรณีร้องทุกข์ ซึ่งฝ่ายเลขานุการต้องสามารถอธิบายได้ และต้องแยกเรื่องการไกล่เกลี่ยที่เป็นระบบกับการไกล่เกลี่ยที่ดำเนินการนอกอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ทั้งนี้ประธานอนุกรรมการได้สอบถามผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่ามีข้อมูลหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ซึ่งผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด กรณีที่เป็นคดีแพ่งที่คาบเกี่ยวกับคดีอาญาก็ให้ทางตำรวจช่วยเจรจาเรื่องทางแพ่ง ถ้าคู่กรณีตกลงกันได้ก็บันทึกไว้ ประเด็นตรงนี้อาจจะพอเก็บข้อมูลได้ นอกจากนี้ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตถึงที่มาของข้อมูลปริมาณคดีที่เข้าสู่การไกล่เกลี่ย (ก่อนดำเนินคดี) ที่ปรากฏตามกราฟแท่งสีแดงในหน้า ๑๑๑ ซึ่งข้อเท็จจริงสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ได้มีการบันทึกไว้ ฝ่ายเลขานุการจึงให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ข้อมูลดังกล่าวมาจากการรวมตัวเลขสถิติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของหน่วยงานอื่นๆ ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเท่าที่สามารถเก็บรวบรวมได้ ไม่ใช่ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นอกจากนี้ประธานอนุกรรมการ ได้สอบถามถึงผู้แทนสภานายความว่ามีข้อมูลในส่วนนี้หรือไม่ ซึ่งผู้แทนสภานายความ ให้ข้อมูลว่าอาจจะมีส่วนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายซึ่งน่าจะมีกรณีข้อพิพาทที่เข้าสู่กระบวนการของคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

๔. ประธานอนุกรรมการให้ข้อเสนอแนะถึงแนวทางการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลว่า ๑) ควรแยกข้อมูลการใกล้ชิดข้อพิพาทที่เป็นระบบและ ๒) การใกล้ชิดข้อพิพาทที่ไม่เป็นระบบ ในส่วนที่ไม่เป็นระบบ จะมีตัวเลขที่เป็น (Dark Figure) ที่มีการใกล้ชิดแต่ไม่ได้บันทึกข้อมูล นอกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว ยังมีข้อมูลของกรมการปกครองที่มีนายอำเภอหรือปลัดอำเภอกำหนดหน้าที่ใกล้ชิดอีกเป็นจำนวนมากอีกด้วย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจะตอบว่าสามารถยุติข้อพิพาทหรือมีส่วนช่วยลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้หรือไม่นั้น จะต้องแยกข้อมูลในส่วนการอนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคดีแพ่งเท่านั้น ออกจากการใกล้ชิด และจะต้องแยกข้อมูลให้ได้ว่า ๑) ข้อมูลที่ใกล้ชิดสำเร็จโดยไม่ต้องฟ้องคดี หรือไม่ต้องไปศาลมีจำนวนเท่าไร ๒) เมื่อไปศาลแล้ว ใกล้ชิดสำเร็จโดยไม่ต้องวินิจฉัยแบบเต็มรูปแบบหรือไม่ต้องบังคับคดี มีจำนวนเท่าไร ซึ่งสถิติข้อมูลนี้ ในส่วนของศาลยุติธรรมทั่วไปเป็นระบบค่อนข้างชัดเจน แต่ไม่แน่ใจว่าศาลปกครองมีหรือไม่ ซึ่งผู้แทนศาลปกครองให้ข้อมูลว่ามีการจัดเก็บข้อมูล จากนั้นก็ประมวลประเด็นปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่างๆ

สำหรับประเด็นปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดที่ฝ่ายเลขานุการรวบรวมมาจากการศึกษาวิจัย อาจต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนและวิเคราะห์ไปถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นกฎหมายเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. หากวิเคราะห์แล้วมองว่าเป็นจุดอ่อน (weakness) ของเรื่องการใกล้ชิดประนอมข้อพิพาท อาจจะเสนอแนวทางแก้ไขว่าควรมีความพยายามที่จะผลักดันร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว หรือในเรื่องกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ อาจจะต้องเพิ่มสภาพบังคับเป็นต้น สำหรับประเด็นปัญหาอื่นๆ อาจต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมและพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ เช่น กระบวนการอนุญาตตุลาการที่ต้องใช้ความต่อเนื่องในการสืบพยานหลักฐาน การควบคุมตรวจสอบคำชี้ขาด เป็นต้น นอกจากนี้ควรต้องระมัดระวังเรื่องการนำเสนอข้อมูล เช่น ความไม่เหมาะสมของบุคคลที่ทำหน้าที่อนุญาตตุลาการ ซึ่งข้อมูลที่ออกมาในเชิงลบอาจทำให้เข้าใจผิดว่าประเทศไทยไม่มีบุคคลที่ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

๕. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ให้ข้อเสนอว่า อาจต้องระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประเด็นละเอียดอ่อน ซึ่งอาจทำให้มีการตั้งข้อสังเกตในที่ประชุม เช่น ประเด็นเรื่องความร่วมมือ ประเด็นการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งอาจต้องประสานหน่วยงานเป็นการภายใน เป็นต้น

๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะว่า เรื่องการใกล้ชิดประนอมข้อพิพาทนี้ ค่อนข้างมีความสำคัญในส่วนของการฝ่ายบริหาร จากที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอ จะพบมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งกระทรวงยุติธรรมอาจเป็นกลไกในการพัฒนาหรือบูรณาการระบบจัดเก็บสถิติข้อมูลการใกล้ชิดประนอมข้อพิพาทของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

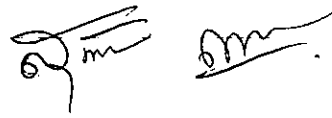
๗. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อสังเกตว่า ควรทบทวนคำนิยามในเรื่องการใกล้ชิดซึ่งอาจมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน เช่น ในชั้นพนักงานสอบสวน กรณีการถอนคำร้องทุกข์ในความผิดอันยอมความ จะไม่ถือว่าเป็นการใกล้ชิด เนื่องจากเป็นเรื่องของคู่กรณีตกลงกันเอง และจะไม่มี การจัดเก็บข้อมูล แต่ในส่วนการใกล้ชิดคดีแพ่งที่คาบเกี่ยวกับคดีอาญาตามที่ได้ให้ข้อมูลไปแล้วว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่เนื่องจากมีระเบียบรองรับ ซึ่งการดำเนินงานในส่วนนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะถือว่าเป็นการใกล้ชิด เป็นต้น

มติที่ประชุม มอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการและเสนอคณะอนุกรรมการ ดังนี้

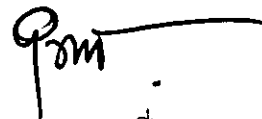
๑. เพิ่มเติมข้อมูลการใกล้ชิดระดับข้อพิพาทและการอนุญาตตุลาการ ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ สถิติข้อมูลของหน่วยงานสำคัญที่ยังไม่ครบถ้วน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย สภานายความ ข้อมูลที่หน่วยงานดำเนินการแต่ไม่ได้มีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Dark Figure) รวมถึง ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. วิเคราะห์ประมวลผลสถิติข้อมูลการใกล้ชิดระดับข้อพิพาทและการอนุญาตตุลาการ รวมถึงประเด็นข้อค้นพบต่างๆ ว่า ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมอย่างไร และสามารถยุติข้อพิพาทหรือมีส่วนช่วยลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้หรือไม่ อย่างไร

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางสุพิชฌาย์ ญาณวรสิทธิ์เดช นุชทัต)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม)
ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผน
กระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม